

Plan van aanpak

'ACTIES TER VERMINDERING VAN AFKEUR PLASTIC,
METALEN EN DRANKKARTONS IN DINKELLAND EN
TUBBERGEN'

LEFERINK OP REININK, THEO

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Probleemstelling.....	4
3. Doelstelling.....	8
4. Financiën	9
5. Werkwijze	10
6. Monitoring.....	13
7. Planning en organisatie	15

1. Inleiding

De gemeenten Dinkelland en Tubbergen worden sinds 1 juli geconfronteerd met aanzienlijke afkeur van het ingezamelde pmd (plastic, metalen en drankverpakkingen), met grote financiële gevolgen. Dit document zet een plan uiteen om dit probleem aan te pakken. Het gaat hierbij om:

- 1) het verbeteren van de kwaliteit van het pmd;
- 2) het in overleg met de VPKT afspraken maken over het op een juiste wijze uitvoeren van het Beoordelingsprotocol PMD.

Context en achtergrond: nieuwe regiemodel pmd

Eind 2019 zijn door VNG en Stichting Afvalfonds Verpakkingen (AFV) nieuwe afspraken gemaakt over de inzameling van verpakkingen en de rol die de gemeenten daarin hebben. De nieuwe afspraken maken het inzamelsysteem van verpakkingen eenvoudiger en eenduidiger. Kortom, een verbeterde aanpak waarin diverse knelpunten zijn opgelost. Regie, risico en verantwoordelijkheid komt te liggen bij de ketenpartners die primair verantwoordelijk zijn. De afspraken tussen VNG en AFV zijn vastgelegd in de Ketenovereenkomst Verpakkingen (KOV) en volgt de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 op. Om als individuele gemeente gebruik te kunnen maken van de overeengekomen vergoedingen en afspraken moet er ook tussen gemeenten en AFV een overeenkomst gesloten worden, de zogenaamde Deelnemersovereenkomst (DOV). Dat contract is ingegaan op 1 juli 2020. Insteek is de verantwoordelijkheid voor sorteren en vermarkten van PMD terug te leggen bij de producenten (Afvalfonds). De gemeenten zijn alleen nog verantwoordelijk voor de inzameling, waarvoor de gemeenten een vergoeding van € 261 per ton ontvangen. Voor 2021 is de vergoeding vastgesteld op € 245 per ton.

Onderdeel van de afspraak is een bredere samenstelling van PMD (naast verpakkingen nu ook overige kunststoffen toegestaan). Deelafkeur van vrachten is mogelijk. Dat houdt in dat de vervuiling uit de vracht wordt verwijderd. Het goede deel wordt ter sortering en verwerking afgevoerd naar Aterro.

De verwachting was dat de invoering van dit eenvoudigere model zou leiden tot minder afkeur. Sinds 1 juli is er echter sprake van aanzienlijke tot volledige afkeur. In hoofdstuk 2 wordt verder ingegaan op de achtergrond van deze afkeur.

Doel

De doelstelling is om de kwaliteit van het ingezamelde PMD zodanig te verbeteren dat de vervuiling binnen de maximale vervuilingsgraad van 15% komt zoals bedoeld in het

Beoordelingsprotocol PMD opgesteld door de VNG, NVRD, Afvalfonds Verpakkingen en Nedvang. Met als gevolg dat er geen verbrandingskosten voor PMD voor de gemeente meer zijn.

Leeswijzer

- **Hoofdstuk 2** Achtergronden probleemstelling.
- **Hoofdstuk 3** Beschrijven doelstelling.
- **Hoofdstuk 4** Gaat in op de financiële gevolgen
- **Hoofdstuk 5** Gaat in op de werkwijze en worden de verschillende actielijnen uiteengezet,
- **Hoofdstuk 6** Gaat in op de wijze waarop de verschillende actielijnen worden gemonitord.
- **Hoofdstuk 7** Omvat de planning.

2. Probleemstelling

Inleiding

PMD wordt in Dinkelland en Tubbergen ingezameld met behulp van minicontainers. Bij aanvang van het scheiden van PMD is er uitgebreid gecommuniceerd wat wel en wat niet in de PMD container afgevoerd mocht worden. Vanaf het begin werd een klein deel afgekeurd dat werd verwerkt door Aterro waarvoor wij vervolgens geen vergoeding kregen.

In augustus 2019 werden we als gemeenten voor het eerst geconfronteerd met oplopende afkeur van het PMD maar leidde dat nog niet tot grote financiële gevolgen. Sinds het nieuwe regiemodel dat per 1 juli is ingevoerd is de hoeveelheid afkeur enorm opgelopen en zijn de financiële gevolgen groot.

#Terugwinnaars

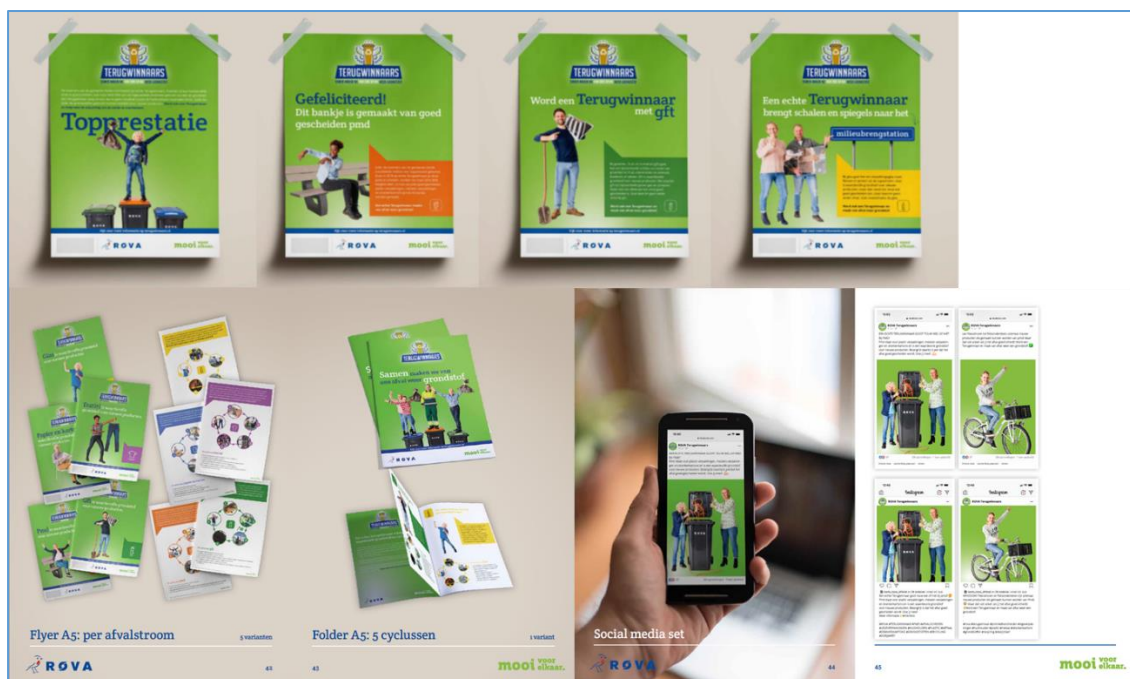
In augustus 2019 werden we voor het eerst geconfronteerd met vervuiling van PMD. Dat was voor ons aanleiding om samen met ROVA de pilot van het project "Terugwinnaars" op te zetten. Deze aanpak kent drie kernelementen:

- 1) algemene gemeente brede grondstoffencommunicatie,
- 2) kwaliteitscontroles op buurtniveau en,
- 3) buurtgerichte acties.

#Terugwinnaars is gestart eind november 2019 en is afgerond in juni 2020.

Halverwege maart moest in verband met corona een belangrijk deel van de acties worden stilgelegd, met name de inwoner gerelateerde activiteiten. Inmiddels is dit traject weer opgestart.

De uitvoering van de aanpak leidde er toe dat 8 tot 15% minder verkeerde stoffen in het PMD werd aangetroffen.

Nieuw contract

Op 1 juli zijn de Twentse gemeenten met uitzondering van Twenterand gestart met de nieuwe overeenkomst. Twenterand was, net als voorgaande jaren, al opgenomen in zowel de afspraken die ROVA daarover al had met de deelnemende gemeenten en in het nieuwe contract met de RKN. Dinkelland en Tubbergen konden daar in niet in mee omdat daarvoor nog een contract bestond met Aterro. Vanaf de start van het nieuwe contract zijn vrijwel alle vrachten afgekeurd bij de overslag van SUEZ in Hengelo. Daarvoor wordt dan ook geen vergoeding ontvangen. Daarnaast worden er kosten gemaakt om het PMD bij Twence te laten verwerken. Dat heeft een grote impact op de kosten voor het PMD afval.

Waarom afkeur PMD?

Het PMD wordt onder de nieuwe afspraken beoordeeld volgens het "Beoordelingsprotocol PMD" als bijlage bij de Ketenovereenkomst (tussen VNG en Afvalfonds). VPKT stelt dat ons PMD niet voldoet aan dit protocol. Volgens hen kent Twente grotere vervuiling ten opzichte van andere gemeenten in den lande. Ondanks het feit dat er nu meer overige kunststoffen en niet verpakkingen zijn toegestaan wordt er toch strenger beoordeeld. VPKT stelt dat onze vorige contractant (Aterro) een ruimer acceptatiebeleid hanteerde. VPKT hanteert nu strak het beoordelingsprotocol en accepteert geen enkele afwijking. Veel voorkomende stoffen zijn grotere stukken landbouwfolie, tuinslangen, zwembadjes, grote jerrycans, apparaten en restafval. Kortom het materiaal voldoet volgens VPKT niet aan de vereiste specificaties.

Bevindingen VPKT

Direct na de start op 1 juli kwam het signaal van volledige afkeur ook al van onze collega gemeenten in Twente. De conclusie daaruit was dat het PMD inderdaad teveel vervuiling bevatte, zonder rekening te houden met het nieuwe "Beoordelingsprotocol PMD". De exacte cijfers over het derde kwartaal hebben wij pas op 14 oktober 2020 ontvangen van de VPKT.

De afgelopen maanden zijn samen met ROVA en de beide wethouders bezoeken gebracht aan de overslag locatie van SUEZ te Hengelo. Telkens hebben we moeten constateren dat door SUEZ/VPKT het "Beoordelingsprotocol PMD" naar onze mening niet op een juiste wijze wordt gehanteerd. Andere Twentse gemeenten hebben eveneens bezoeken gebracht aan SUEZ en dezelfde mening zijn toegedaan.

Gebleken is dat de volgende zaken aan de orde zijn, namelijk:

1. Teveel 'fout' plastic
2. Teveel kapot gedraaid plastic door inzameling
3. Handelswijze SUEZ, o.a. door niet toepassen deelafkeur.

Ad. 1 Tijdens het bezoek hebben we geconstateerd dat er teveel "fout" plastic in het PMD zat zoals grotere stukken landbouwfolie, tuinslangen, zwembadjes, grote jerrycans, apparaten en restafval.

Ad. 2 Door het gebruik van de worm in het inzamelvoertuig met als doel om zoveel mogelijk containers te kunnen meenemen wordt een groot deel van de vracht kapot gedraaid waardoor het versmeerd en niet meer gerecycled kan worden.

Ad. 3 Er wordt teveel gefocust op stoorstoffen (die er altijd inzitten, inherent aan huis aan huis inzameling). Het PMD wordt te streng beoordeeld en wordt te weinig rekening gehouden met de toegestane hoeveelheid afwijkende materialen. Zaken die opvallen:

- Het materiaal moet na afkeur 1 werkdag bewaard worden om een challenge aan te kunnen vragen Dit wordt niet gedaan.
- Er is recht op een Challenge (onafhankelijke herkeuring). Dit wordt niet aangeboden.
- Het protocol biedt de optie van deelafkeur. Deze optie wordt niet geboden.
- Acceptanten focussen op stoorstoffen, maar zijn niet bekend met inschattingstabellen uit het protocol.
- Acceptanten benoemen toegestane materialen als stoorstof.

Hierover is met de medewerkers gediscussieerd, maar daar is geen bevredigende oplossing uitgekomen. Het ziet er ook niet naar uit dat deze er zal komen.

De vraag is waarom VPKT, met in haar kielzog Aterro en SUEZ, deze handelswijze toepast. Er zijn grote financiële belangen. VPKT hanteert strikt het protocol, maar geeft tegelijkertijd aan te willen werken aan een oplossing (tegen vergoeding). Gelijktijdig komt in de media met regelmaat de optie van nascheiding als betere oplossing naar voren. Het lijkt er in ieder geval op dat de motivatie om samen met de gemeenten zoveel mogelijk PMD te recyclen ontbreekt.

Deelafkeur wordt als onmogelijk gezien omdat er over het geheel teveel stoorstoffen inzitten. Er is geen enkele intentie om de stoorstoffen eruit te halen zodat een vracht onder de 15% komt. Dus aan de ene kant wordt er strikt volgens het protocol gekeurd (stoorstoffen) en aan de ander kant wordt niet volop ingezet op deelafkeur. Dus het contract wordt ook na herhaaldelijk aandringen van alle Twentse gemeenten niet volledig nagekomen.

3. Doelstelling

Hieronder wordt de doelstelling van het plan van aanpak toegelicht.

De doelstelling is om de kwaliteit van het ingezamelde PMD zodanig te verbeteren dat de vervuiling binnen de maximale vervuilingsgraad van 15% komt zoals bedoeld in het Beoordelingsprotocol PMD opgesteld door de VNG, NVRD, Afvalfonds Verpakkingen en Nedvang.

Het doel kan als volgt worden samengevat:

“De reductie van de hoeveelheid afkeur pmd via

- 1) een reductie in de hoeveelheid vervuiling in het door inwoners aangeboden pmd*
- 2) het verkeerd inzamelen door het gebruik van de worm in het inzamelvoertuig*
- 3) het toepassen van het principe van deelafkeur op de overslag”*

4. Financiën

De gemeenten zijn alleen nog verantwoordelijk voor de inzameling, waarvoor de gemeenten een vergoeding van € 261 per ton ontvangen. Voor 2021 is de vergoeding vastgesteld op € 245 per ton. Het verbranden van de afgekeurde vrachten PMD bij Twence kost € 202 per ton. In praktijk betekent dat wij voor elke afgekeurd ton PMD niet de vergoeding van € 261 ontvangen maar € 202 moeten betalen aan Twence voor het verbranden als restafval. Per saldo kost elke ton afgekeurd PMD ons € 463 per ton. Bij een gemiddelde hoeveelheid van 1000 ton per jaar kost de gemeente dat jaarlijks € 463.000. (Dinkelland 1168 ton en Tubbergen 793 in 2019).

Door de juiste uitvoering van het beoordelingsprotocol PMD door SUEZ/VPKT zou elke extra goedgekeurde ton PMD dan € 261 opleveren voor de inzameling en hoeven we niet de kosten voor verbranding bij Twence van € 202 te betalen.

5. Werkwijze

Hieronder wordt aangegeven hoe we aan de weergegeven doelstelling invulling willen geven.

Deze ambitie moet gerealiseerd worden vanuit verschillende invalshoeken, namelijk:

- Meer en nog betere communicatie, uitbreiden "Terugwinnaars"
- Instellen van maximaal 400 te legen containers per vracht
- Controles en handhaving periodiek een aantal keren per jaar per kern
- Onderzoeken striktere deelafkeur
- Onderzoeken juridische mogelijkheden afdwingen uitvoering gehele uitvoeringsprotocol door SUEZ

Actielijn 1: vervolg aanpak #Terugwinnaars

We hebben bij de eerste actie van #Terugwinnaar geconstateerd dat de aanpak positieve invloed heeft op de door de inwoners aangeleverde kwaliteit van het pmd. Daarom willen we deze actie herhalen en structureel inzetten.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren van de kwaliteit van het door de inwoners aangeboden pmd.

Wat gaan we doen en wat gaat het kosten?

Actie	Toelichting	Kostenindicatie	Planning
Algemene grondstoffen communicatie	Online en offline communicatie over grondstoffen, inclusief buurtgerichte maatwerkacties	€26.000	Heel 2021
Kwaliteitscontroles: registratie vervuiling en afvalcoaching	Alle aansluitingen in Tubbergen en Dinkelland worden twee keer per jaar gecontroleerd, waar bij geconstateerde vervuiling de container niet wordt geledigd (inhaalronde), inclusief afvalcoaching tijdens controles	PM	Heel 2021, start inhaalronde week 45 in Tubbergen en week 49 in Dinkelland
Kennis en inzicht vergroten kwaliteit grondstoffen	Uitvoeren sorteeranalyses samenstelling pmd	€2500,- per sorteeranalyse	

Actielijn 2: aanpassingen inzameling (Renewi)

Het pmd in beide gemeenten wordt door Renewi ingezameld (aanbesteding gemeenten/ROVA). Een deel van de afkeur bij de overslag van SUEZ wordt mogelijkwerwijs veroorzaakt doordat (al vervuild) pmd wordt 'verdraaid' door de worm van het inzamelvoertuig, een risico dat wordt vergroot wanneer de inzamelvoertuigen vol zitten.

Wat willen we bereiken?

Voorkomen dat er tijdens het inzamelen van het pmd het zodanig wordt behandeld dat het leidt tot afkeur.

Wat gaan we daar voor doen en wat gaat het kosten

Actie	Toelichting	Kosten	Planning
Aanpassing contract Renewi, met max. 400 containers toegestaan per vracht	Minder containers per vracht reduceert risico van versmering	PM	Per direct

Actielijn 3: onderzoeken mogelijkheden betere voorsortering en deelafkeur

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven wordt het protocol voor sortering en deelafkeur niet goed toegepast. Wanneer dit wel zou gebeuren zou dit ook een bijdrage leveren aan betere kwaliteit en lagere afkeurpercentage van het aangeleverde PMD.

Wat willen we bereiken?

Goede toepassing van het protocol voor sortering en deelafkeur. Waarbij het doel moet zijn zoveel mogelijk PMD te hergebruiken.

Wat gaan we daar voor doen en wat gaat het kosten?

Actie	Toelichting	Kosten	Planning
Zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen met Nedvang, VPKT en SUEZ	Om te komen tot volledige uitvoering van het beoordelings-protocol PMD, dat leidt tot minder afkeur.	PM	Overleggen vinden al plaats

Actielijn 4: Onderzoeken juridische mogelijkheden afdwingen uitvoering gehele uitvoeringsprotocol door SUEZ

We worden nu door toedoen van de manier van handelen door SUEZ geconfronteerd met hoge kosten omdat we geen inzamelvergoeding voor PMD krijgen en ook nog extra kosten moeten maken voor verbranding van afgekeurd pmd doordat het naar onze mening het protocol niet goed wordt uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

De mindere inkomsten en extra kosten die tussen 1 juli 2020 en heden zijn gemaakt worden (deels) gedragen door SUEZ.

Wat gaan we daar voor doen en wat gaat het kosten?

Actie	Toelichting	Kosten	Planning
Onderzoek naar kansen juridische stappen In gebreke stellen SUEZ/VPKT en mogelijkheid aan te sluiten bij juridische stappen andere Twentse gemeenten.	Om te komen tot volledige uitvoering van het beoordelingsprotocol PMD, dat leidt tot minder afkeur.	PM	Onderzoek vindt al plaats. Resultaten nog niet bekend.

6. Monitoring

In dit hoofdstuk wordt per actielijn aangegeven hoe we de diverse lijnen gaan monitoren.

Actielijn 1: vervolg aanpak #Terugwinnaars

Maandelijks gaan we inzameling van het PMD monitoren op basis van de communicatie uitingen en controles elke maand de afkeur analyseren, de financiële consequenties in beeld brengen en naar aanleiding van de resultaten deze actielijn aanpassen of de prioriteiten wijzigen.

Actielijn 2: aanpassingen inzameling (Renewi)

Na elke maandelijkse inzamelronde wordt op basis van de vrachtbrieven de verkregen resultaten van de hoeveelheid afkeur op basis van de vrachtbrieven het effect van de maatregelen gemeten en wanneer nodig wordt deze actielijn aangepast. Op basis van een maandelijkse tussenrapportage, waarin resultaten afkeur en financiële resultaten en op basis van de resultaten zijn opgenomen, wordt het actieplan geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Actielijn 3: onderzoeken mogelijkheden betere voorsortering en deelafkeur

Op vrijdag 30 oktober jongstleden heeft een vervolg gesprek plaats gevonden tussen de Twentse gemeenten en VPKT/NEDVANG over de naleving van het beoordelingsprotocol PMD. De Twentse gemeenten zijn vertegenwoordigd door de wethouders van de gemeenten Hengelo, Losser en Wierden. Ambtelijk door de medewerkers van Rijssen Holten en Almelo. Beide partijen geven nadrukkelijk aan dat het uiteindelijke doel van het contract is om zoveel mogelijk PMD te hergebruiken. Waarbij bronscheiding nog steeds het uitgangspunt is.

Stappen gemeenten

De gemeenten hebben naar aanleiding van eerdere afspraken al de nodige stappen gezet. Een kleine opsomming voor Dinkelland en Tubbergen:

- Het project #Terugwinnaars is weer opgepakt met de nodige communicatie. Daarnaast wordt er gewerkt aan een afvalscheider PMD.
- Op basis van het project #Terugwinnaars worden met voorlopers weer controles uitgevoerd.
- ROVA/Renewi zullen vaker lossen waardoor het afval minder wordt samengeperst. Maximaal aantal te legen containers is 400 per vracht.

Deelafkeur

Door de gemeenten is aangegeven dat er ongeveer 70 tot 75 procent naar verwachting goed materiaal wordt ingezameld. De vervuiling is daarmee gemiddeld

hoger dan de 15% die in het protocol staat genoemd. In het protocol is echter ook aangegeven dat de mogelijkheid voor deelafkeur open staat. Bij 10% van de vrachten is echter de laatste twee weken slechts deelafkeur toegepast.

Op vrijdag 30 oktober is tussen alle partijen afgesproken dat per direct deelafkeur wordt toegepast. Al het PMD zal daarnaast worden aangeboden bij Attero. Hierdoor ontstaat een beter beeld van de kwaliteit van het materiaal.

Vanaf heden is dan ook vervuiling toegestaan tot 35%. De gemeenten ontvangen vanaf heden een inzamelvergoeding voor minimaal 65% van het PMD dat wordt aangeleverd. Deze afspraken blijven van kracht tot dat er nieuwe afspraken liggen. Hiervoor zijn al weer nieuwe afspraken gepland

Actielijn 4: Onderzoeken juridische mogelijkheden afdwingen uitvoering gehele uitvoeringsprotocol door SUEZ

Op dit moment wordt in Twents verband onderzoek gedaan naar kansen juridische stappen voor een "In gebrekestelling van SUEZ/VPKT en mogelijkheid aan te sluiten bij juridische stappen van andere Twentse gemeenten". Op basis van de onder actielijn 3 genomen gesprekken hebben in ieder geval bereikt dat een vervuiling van 35% wordt geaccepteerd. Daarnaast komt 65% van het ingezamelde PMD in aanmerking voor een inzamelvergoeding. Wij blijven in gesprek met de VPKT om te komen tot zo min mogelijke afkeur.

7. Planning en organisatie

Hieronder wordt de planning weergegeven voor het opstellen van het “plan van aanpak”.

ORGANISATIE	FUNCTIE	NAAM	TAAK
NOABERKRACHT	Beleid	Th. Leferink op Reinink	Opstellen collegeadviezen en raadsvoorstellen/-brieven afstemming met ROVA en bestuurders
NOABERKRACHT	Communicatie	B. Smelt	Informatievoorziening en afstemming
ROVA	Accountmanager	L. Koster	Coördinatie tussen ROVA, Dinkelland en Tubbergen
ROVA	Beleid	C. Hendriks	Aanreiken gegevens bijdrage ambitie en uitrol Terugwinnaars
ROVA	Communicatie	M. de Weerd	Informatievoorziening en afstemming

<i>Activiteit</i>	<i>Onderdeel</i>	<i>Datum gereed</i>
<i>Plan van aanpak</i>		26-10-2020
	Inventarisatie	27-10-2020
	Analyse	28-08-2020
	Kwaliteit en continuïteit	29-08-2020
	Plan de campagne klaar	02-11-2020